Munkásfiatalok vers- és prózamondó versenye

Tegnap, szombaton a Juhász Gyula Művelődési Központban rendezte meg a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa, valamint az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének megyei bizottsága a Munkásfiatalok V. Országos Vers- és Prózamondó Versenyének területi döntőjét. Első ízben került sor ilyen szintű vetélkedésre; eddig a fiatalok a megyei döntőből egyenesen az országosra juthattak. Így viszont lehetőség nyílt arra, hogy a részt vevő hat megye — Baranya, Bács-Kiskun, Békés, Pest, Tolna és Csongrád — versenyzőiből több is a legjobbak közé, az áprilisi salgótarjáni országos döntőbe kerüljön.

A 37 versenyző teljesítményét összességében igen tartalmasnak, színvonalasnak értékelte a neves szakemberekből — például *Bánffy György* érdemes művész, *Maros Gábor* színművész, *Bécsy Tamás* irodalomtörténész — álló zsűri, mind az előadói mérce, mind a választott művek szintje szempontjából. Ami annál is inkább nagy szó, hiszen minden szavaló — fizikai munkás volt. A 12 legjobb, a továbbjutók: *Hankó Attila, Laczi Etelka* (Csongrád), *Skorka Tibor, Bús Anikó, Dávid János* (Békés), *Markó Ferenc, Tímár Imre, Fodor László* (Baranya), *Bodor Pál* (Bács-Kiskun), *Bai Ferencné* (Pest), valamint *Soponyainé Fenyvesi Ágnes* és *Szabó Mihály* (Tolna).

Kiváló kórusaink

Kiváló minősítést kapott a rádió Kóruspódiumán elhangzott tavalyi koncertjeiért a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola női kara és a Szakszervezetek Általános Munkáskórusa, mindkettő vezető karmestere dr. Mihálka György főiskolai docens. Február 24-én Faludi Rezső, a Magyar Rádió főosztályvezetője adja át a kitüntető emlékplaketteket és jelvényeket az együttesek képviselőinek. A munkáskórus közreműködik az előző esti gálakoncerten is, annak rádióműsorát adja a VI-os stúdióban, ahol ezúttal Aracsi László vezényli az énekkart. Dr. Mihálka György ugyanis ezekben a napokban a ljubljanai kultúrakadémia meghívására Jugoszláviában tartózkodik, mint a minőségi kórusvezetők tanfolyamának egyik kurzusvezetője.

„Felkínálom"

Ifjúsági börzeműsor a televízióban

Börzeműsort indít útjára márciusban a Magyar Televízió ifjúsági osztálya. Az újító szándékú fiatalok jelentkezésére számító sorozatban javaslatokat, találmányokat kínálnak fel megvételre. Olyan ötletek népszerűsítését is tervezik egy-egy adásban, amelyek kisebb vállalatoknál már megvalósultak, azonban valamilyen ok miatt az ország más területein, üzemeiben nem terjedhettek el. Különös figyelemmel kísérik az olyan ötleteket, amelyek az energiagazdálkodás, az ésszerű takarékosság lehetőségeit dolgozzák fel.

A *„Felkínálom"* című műsor a börze mellett nyomon követi néhány ki nem használt szellemi erő sorsát, bemutat jogos elutasításokat is. *A negyvenperces élő adások kapcsolódnak a „Vedd észre és tedd szóvá!" KISZ-akcióhoz.*

Az ifjúsági osztály munkatársai gondoskodnak róla, hogy az egyes műsorok alkalmával a lehetséges vevők, a tárcák vezetői, a vállalatok igazgatói a készülékek előtt üljenek, s a nyilvánosság előtt kerüljenek „telefonvégre".

A börzeműsor bevezetőjeként a szerkesztőség pályázatot hirdet. Ezen részt lehet venni minden olyan szellemi és tárgyi leleménnyel, amelyet újításként, találmányként már elfogadtak, de országos bevezetésére még nem került sor.

A február 5-ig beküldhető pályamunkákat szakbzsűri bírálja el, s amellett, hogy az adásban vételre felkínálják az ötleteket, a legjobb három javaslatot öt-ötezer forinttal díjazzák. A határidőn túl beküldött pályaművek sem mennek veszendőbe; a hat hetenként jelentkező sorozat adásaiban folyamatosan helyet kaphatnak. (MTI)

Filmek a Dialog-stúdióból

A Dialog Filmstúdió termékeny, sikeres évet zárt; tavaly nyolc alkotást forgattak. Ebben a stúdióban készült a *Hogyan fejezitsük ki életünk legnagyobb szerelmét?* című színes film, melyet *Szász Péter* írt és rendezett, *Pécsi Ildikó* játssza a főszerepet, s amelyet néhány nap múlva láthatunk a moziban. Februárban lesz a bemutatója a tévével kooprodukcióban készült *Harcmodor*nak, a rendezője *Dárday István. Fábri Zoltán* újabb *Balázs József*-regényből forgatott filmet (az ugyancsak ebben a stúdióban készült *Magyarok* tavaly Új-Delhiben nagydíjat nyert); a *Fábián Bálint találkozása Istennel* márciusban kerül a mozik műsorára.

Celluloidszalagon van a *Gyöngyössy—Kabay* rendezőpár új munkája, a *Törédák az életről*, melynek paraszti származású értelmiségi asszony a főhőse (február végén egy másik filmjüket is láthatjuk, a *Lábadozást*). *Boldizsár Iván a Királyalma* című novellájából forgatókönyvet írt, a film készül, *Kovács András* rendezi, *Cseres Tibor* könyvéből — *Fekete rózsa* — készít filmváltozatot *Szőnyi G. Sándor. Szász Péter* is dolgozik már új filmjén: mai témájú, kalandos történet lesz. A közönség szórakoztatására magyar, svéd, NSZK kooprodukciós vállalkozásban ironikus krimi is készül a stúdióban: *A svéd, akinek nyoma veszett;* a Rakéta regényújság olvasói összevethetik majd az irodalmi anyagot *Bacsó Péter* filmjével — ha létrejön a végleges kooprodukciós megállapodás.

Tájvédelmi kutatások

Szervezett tudományos kutatás kezdődik a tavasszal a Körös-völgyi, valamint a szabadkígyósi tájvédelmi körzet komplex feltárására. A munkát a *Szegedi Akadémiai Bizottság* ökológiai és természetvédelmi bizottsága is támogatja. A munkába a hivatásos kutatók mellett, a Békés megyei tanintézetek földrajz és biológiai szakos tanárai is bekapcsolódnak. A több évig tartó kutató, feltáró munka fő célja a két tájvédelmi körzet növény- és állatvilágának feltérképezése.

A Lomonoszov Egyetem jubileuma

Fennállásának 225. évfordulóját ünnepli ezekben a napokban a Moszkvai Állami Egyetem. Egykori és mai hallgatói, köztük a legkülönbözőbb tudományok neves művelői vagy a jövő reménységei emlékeznek az 1953-ban új épületbe költözött intézmény alapítójára, Lomonoszovra, és mindazokra a tanárokra és tanítványokra, akik hírnevet szereztek számára.

Az évforduló alkalmából *A. Logunov* akadémikus, az egyetem rektora, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának alelnöke tájékoztatta az újságírókat az egyetem működéséről, néhány érdekes számadatról. *Az ország legnagyobb felsőoktatási intézményében 16 humán és természettudományi fakultás, valamint az ázsiai és afrikai országok intézete összesen 275 tanszéken képzi a tudósokat, szakembereket.* Az egyetemhez tartozik négy tudományos-kutató intézet, továbbá egy tudományos-kutató számítóközpont, egy főiskolai pedagógus-továbbképző intézet, több mint 360 laboratórium, 11 oktatási célokat szolgáló kutatóállomás, 3 múzeum, valamint botanikus kert, négy csillagvizsgáló és a több millió kötet könyvvel rendelkező Gorkij-könyvtár.

A Lenin-hegyen 27 évvel ezelőtt átadott 30 emeletes impozáns épület birtokbavétele után is megtartotta az egyetem az egykori épületet Moszkva belvárosában, a Marx sugárúton, az ősi Mohovaján: eredeti helyükön maradtak a humán tagozatok.

Érdemes megemlíteni, hogy *az egyetem különböző fakultásain mintegy 100 országból érkezett külföldi diákok tanulnak.* (MTI)

Könyvek külföldre

Művészeti sorozatok, lexikonok

Tíz százalékkal több, mint egy *háromnegyed millió könyvet szállít a Kossuth Nyomda ebben az esztendőben külföldi könyvkiadóknak.* Megrendelésre a lehető legkülönfélébb könyvek, színes és fekete-fehér illusztrációkkal reprodukciókkal és mellékletekkel ellátott művészeti sorozatok, lexikonok, atlaszok, szótárak, regények és mesekönyvek készülnek ofszet nyomással, világszínvonalon.

Jó minőségű munkájuk eredményeként több nagy külföldi könyvkiadó állandó partnerük, és az idei szerződések zömét is velük kötötték. A Szovjetunió részére 5—6-féle könyvet nyomtatnak ki, átlag 20—25 ezres példányszámban, mintegy 500 ezer rubel értékben; kívánság szerint latin, illetve cirillbetűkkel. Körülbelül 30-féle könyvet készítenek NSZK-beli, angol és skandináv könyvkiadók számára 5 ezertől 100 ezerig terjedő nagyságrendben, másfél milliő dollárért. A legnagyobb megrendelés ismételten az NSZK-beli Bertelsmann cégtől érkezett, közel 200 ezer könyv kinyomtatására. (MTI)

Korszerű fogamzásgátlók

Igen jó eredménnyel próbálták ki a szegedi klinikán

Szociológusok válogatott előzőkkel, kifejezésekkel illetik a technika századának, a huszadiknak, elmúlt évtizedeit. Közöttük is egyik legelterjedtebb a „szexuális forradalom", amely különösen Európában és Észak-Amerikában hozott látványos változásokat az emberek társas kapcsolatainak legintimebb formáiban, a nemi érintkezésben. Tömérdek vizsgálat, elemző felmérés bizonyítja, a nemi kapcsolatok eddig nem tapasztalható mértékben jellemzőek a házasságokon kívül, vagy azokat megelőzően, s nemcsak a felnőtteknél, de az egészen fiatalokná! is. S jóllehet a szexualitás, sőt a válogatás nélküli nemi kapcsolat, a promiszkuitás, végigvonul az emberiség történelmén, az a korlátlan szeretkezési hullám, ami a fiatalok körében jelenleg uralkodik, soha nem érintett ilyen tömegeket.

Napjaink társadalmának újkeletű jelensége a fiatalok fölfokozott nemi élete, kihatása messze túlnő a vele kapcsolatos orvosi-egészségügyi szakterületeken, mondhatni, az egész társadalmunkat foglalkoztatja. A biológiai fejlődés akcelerációja következtében a korábban létrejövő nemi érés meggyorsítja a testi fejlődést, így hamarabb jelentkezik a nemi életre való igény, melyet még elő is segít az a körülmény, hogy ez a fejlődési periódus nélkülözi a kellő szellemi fejlettséget, hiszen a 18 éven aluliak felelősségtudata köztudomásúan nem alakulhatott még ki kívánatos mértékben a szűkebb és tágabb környezetük iránt.

Másfél évtizede

A születéskorlátozás különböző módjait-eszközeit megkülönböztetett érdeklődés kíséri hazánkban is, a terhességmegszakításokkal kapcsolatos intézkedések óta kiváltképp. S minthogy a művi vetélés (abortusz) köztudomásúan a nemkívánt terhesség megszüntetésének legelőnytelenebb módja — számtalan komplikációval, káros következményekkel járhat, jelentősen rontja a későbbi magzat, illetve újszülött kilátásait, különösen a fiatalkorúaknál: a korai és késői szövődmények gyakorisága az életkorral fordítottan arányos —, egyre népszerűbbek lesznek a *fogamzásgátlók.* A terhesség megelőzésének két alapvető módszerét szokták ajánlani az orvosok: a *hormonális* (tablettás) fogamzásgátlást és a *méhen belül* elhelyezhető különböző hurkokat.

Mindkettővel foglalkoznak természetesen a Szegedi Orvostudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikáján, ahol az Országos Gyógyszerészeti Intézet, illetve a Kőbányai Gyógyszerárugyár megbízásából *több mint másfél évtizede végzik* a különböző tabletták úgynevezett klinikai-farmakológiai vizsgálatát. A *dr. Sas Mihály* igazgató-professzor vezetésével működő munkacsoport — *dr. Farkas Márton* docens és *dr. Apró György* tanársegéd — 1977 óta dolgozik *a legújabb tablettáknak,* a közvélemény előtt még ismeretlen *Rigevidon*nak és *Postinor*nak klinikai próbáján. (A Rigevidon várhatóan már a közeli hónapokban bekerül a gyógyszertárakba.) Mielőtt ezekről esnék szó dr. Sas Mihállyal és dr. Farkas Mártonnal áttekintettük, miként váltak be a már eddig széles körben használatos, úgynevezett orális (szájon át szedhető) fogamzásgátló pirulák.

Nincs két évtizede, hogy világszerte forgalomba jöttek az első készítmények. Hazánkban a 60-as évek végétől kezdték használni az *Infecundint*, ami még meglehetősen nagy mennyiségben tartalmazott nemkívánatos mellékhatású ösztrogént, s hogy azóta lényegesen jobb szerekkel is ellátták a gyógyszertárakat, tavalytól már kivonták a forgalomból. Régóta nem titok ugyanis, hogy a hormonális fogamzásgátlók szedésekor mellékhatások jelentkezhetnek. Fejfájás, hányinger és hányás, vérzési rendellenesség (gyakrabb vérzés, vagy a tabletták hosszabb használata következtében a menstruáció is megszűnhet, ezért bizonyos időszak után pihenésre szorul a szervezet, a szedését ki kell hagyni), sőt ritkábban ugyan, de előfordulhatnak komolyabb szövődmények. Melyekkel persze számolni lehet a hurkok használatával is, gyulladásos eredetű rendellenes vérzéssel, a belső szervek gyulladásával — ráadásul az orvosi gyakorlat kimutatja, előfordulhat a terhesség, jóllehet éppen annak megelőzésére szolgálna a hurok.

„Mini pill" tabletták

Tulajdonképpen a lehetséges szövődmények csökkentésére tett erőfeszítések hozták és hozzák ma is az új meg új eredményeket, és sikerül mind korszerűbb tablettákat előállítani. Már az Infecundint követő *Bisecurin* kiállta napjainkig az idő próbáját, mársékeltebb adagban tartalmazott abból a bizonyos ösztrogénből, kevesebb panasz érkezett rá. E két tabletta szedése során előállítható szövődmények lehetőségeinek körét csökkentette a *Continuin*, mivel úgynevezett progesztatív hatóanyagot tartalmazott — ám használata során a tervezettnél és bekalkuláltnál többen estek teherbe (sőt méhen kívüli terhességeket is kimutattak az orvosok), így ezután hatásfoka nem olyan biztonságos.

A kisdózisú, úgynevezett *„mini pill"* készítmények közül viszont *az Ovidon*, már egészen minimális mértékű hormon-komponensével, tartós használattal sem okozott komolyabb szövődményeket: a szegedi klinikán annak idején azoknak a fogamzóképes nőknek adták próbaképpen akik korábban különböző időkben már szedtek tablettákat, mellékhatásokra panaszkodtak. S az Ovidonnal két esztendő során senki sem esett teherbe, mi több, szabályossá rendeződött a ciklusok időtartama azoknál a nőknél, akik ilyesmire panaszkodtak, s megszűntek az úgynevezett szubajktív mellékhatások közül a fájdalmas vérzések, a gyomorbél-panaszos tünetek, szédülések, fejfájások; természetessé vált a nők szexuális magatartása. Az Ovidon már olyannyira beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hogy külföldön is piachoz jutott, svájci cég rendelte meg Kőbányáról.

Az Infecundin, Bisecurin, Continuin és Ovidon után *hamarosan újabb készítmények kerülnek forgalomba,* a már említett Rigevidon és Postinor, melyeket *kitűnő eredményekkel póbáltak ki a női klinikán.* Ugyanesak mini pill tabletta lesz a Rigevidon, aminek hormonális hatóanyagai már csak egészen minimálisak, noha használatuk még mindig az előzőekhez hasonlóan rendszeresen, naponta szükséges. Pontosabban tehát a menstruáció első napjától számított ötödik naptól a huszonegyedikig, lehetőleg azonos napszakban, majd a kúra hétnapos szünet után — amikoris a menstruációszerű vérzés jelentkezik, vagy ennek bekövetkeztétől, illetve időtartamától függetlenül is — újra megkezdhető.

Jön a Postinor

Egészen más, az eddigiekhez képest jóval *előnyösebb szedési módszereket* ígér a Postinor tabletta, melyet — a nevében szereplő latin igekötő elárulja — *közösülés után* kell szedni. Elsősorban azoknak a nőknek ajánlják majd, akik különböző okoknál fogva (elváltak, özvegyek, hajadonok stb.) *ritkábban, illetve alkalomszerűen* élnek nemi életet. Az aktust követően lehetőleg *egy órán belül,* ám a javallat szerint hetente csupán egyszer — a kutatások eredményei körülbelül ezt a gyakoriságot határozták meg a Postinor eredményes alkalmazása felső határának. Az ennél sűrűbb vágyak terhességmegelőző tablettáira továbbra is a kombinált piruláik szedését tanácsolják. A Postinorhoz gyógyszertárakban mellékelt használati utasítás is eligazít abban, hogy úgynevezett abszolút ellenjavallata nincs, legfeljebb a nemi érés időszakában (pubertás) lévő nőknek nem ajánlják.

Mint a Magyar Nőorvosok Lapjának egyik korábbi számában dr Farkas Márton dolgozata részletesen leírja, ez a posteoitális módszer nálunk a fogamzásgátlás eddig kevésbé ismert formája. A dr. Sas Mihály igazgató-professzor vezetésével dolgozó munkacsoport, hosszas, körültekintő és alapos klinikai vizsgálatok során *igen jó eredménnyel* alkalmazta, vagyis használata során egyetlen nő sem esett teherbe — legalábbis öt hónap statisztikája szerint. Igaz, nagyjából a fent említett körülmények közepette, tehát a megfigyelt nőknél a közösülések gyakoriságának havi átlaga (a vizsgált 31 hónapban) öt volt — az alsó határ 4, a felső, egyetlen esetben, 16. A posteoitális módszer biztonságát a méhen belüli eszközök (hurkok) hatásfokával tartják azonosnak. Velük szembeni kétségtelen előnye, hogy azok a nők is használhatják, akik még nem szültek.

Nikolényi István